

137/3N4223.

13

საქართველო ფურცელი

სუკათიანი წამატიანი

გაფთხის № 1016

წამატიანის № 21

გვირა, 19 ოქტომბერი 1914 წ.

10/49

რუმინის ქვრივი დედოფალი ელისაბედი (ცნობილია როგორც მწერალი „კარმენ სილვას“ ფსევდონიმით).

ესლანდელი დედოფალი რუმინისა მარიამი.

კაპიტ. თავ. ივანე დავ. ციციშვილი (დაკრილია).

კაპ. ვლადიმერ ლალიძე (დაკრილია).

პორ. შალვა აბესაძე (დაკრილია).

პოდ. დიმიტრი [ჩრდილელი (დაკრილია და კვლავ ომში დაბრუნდა).

პორუჩ. ვალერიან ლოლაძე (დაკრილია).

პრაპ. ი. პაპუაშვილი (დაკრილია).

ჯარის კაცი ისიდორე ქინქლაძე (დაკრილია).

ღამთემა ჩართული თეატრი

მარჯვენა მხრის ლოყები (ჩამონგრეულია).

თეატრის ფოიე.

სიკვდილის ნაღიმი

ღ ი ლ ა

მძლავრად ნატყორც შუბისრებით განიგმირა ღამე ბნელი,
 და ჩაინგრა ჯოჯოხეთში შავ წყვედიადის სავარძელი!
 მამაპაპათ ოქროს ეტლზე კვლავ დაბრძანდა ქვეყნის მსხნელი,
 მზე ჭაბუკი, მშვენიერი, სანატრელი მბრძანებელი.
 უხვის ხელით აბნევს სხივებს, შვებასა და სიხარულსა,
 მოალერსე თვალებითა დედამიწას უთბობს გულსა,
 მთა იზორებს ღამის ნაფიქრს, ნისლოვანსა მძიმე რულსა,
 აბიბინებს ველი თვის მკერდს ზურმუხტითა მოქარგულსა.
 წამოფრინდა სარეკლიდამ დილის სიო ცელქ ნარნარი,
 წამოვიდა გოგმანითა, მოიარა მთა და ბარი,
 ბალახს რაღაც წასჩურჩულა... გააცინა მუხა წყნარი,
 ქურდულადა ვარდს აკოცა... შიგ ტუჩებში... ონავარი!..
 ამოდრავდა, ახმაურდა გარეშემო ტყე და ველი;
 ფუტკართ ჯარმა გააჩალა მუშაობა საკვირველი;
 ჭიანჭველამ ვაჟკაცურად გადაუსვა უღვაშს ხელი,
 აიკიდა მძიმე ბარგი... ღამის მოსწყდეს დევგმირს წელი!
 მუქთა ხორა კალიამა მოღში ჩანგი ააჟღერა,
 მოფუსფუსე თვისებრ მწერნი ააცეკვა, აამღერა!
 გამხმარ ჩხირზე წამოსკუბდა თვით... ბელურა, გაიძვერა,
 მზეს შეხედა თვალთა ლულვით, გაიბღინდა, გაიბერა!..
 ბუჩქში შაშვმა შემოსძახა, იადონმა დაიშტვინა,
 დააფრქვია ბგერათ მძივნი საყვარელის ვარდის წინა.
 კაკლის ხეზე ჯაფარამა ჩაახველა, ჩაიცინა...
 გიჟმაჟ თვალთა ბრიალითა, ჰე, კურდღელმა გაირბინა!
 აგერ ტყიდან სწრაფად, მარდად წამოვიდა ვით ფრინველი,
 ტანწერწეტა, ტანმოქნილი, მშვენიერი ნაზი შველი!
 გადაავლო არეს თვალი, მორცხვ-ჟუჟუნა თანაც მწველი;
 მოიღერა ქალწულივით მნოიანი კისერ-ყელი.
 მინდვრის მკერდზე სადაფივით მოლივლივებს იქ მდინარე.
 ლაყვარდს ცისას, მზეს ბრწყინვალეს ესარკება პირმცინარე;
 დილის სალამს ეუბნება მას ცხოველი და მცენარე,

იხედება შიგ კეკლუცად მოკაზმული არე-მარე.
 სურნელებას აკმევს ირგვლივ თვალწარმტაცი ყვავილნარი;
 გალობს, ლალობს ყოვლი არსი, ჟღერს ბუნების ოქროს ქნარი!
 ამ დიდებულს სიმფონიას იტკობს სული უჩინარი
 ვინცა შეჰქმნა მშვენიება და თვით მშვენიება ვინცა არი...
 დაილოცოს, შემოქმედო, მადლიანი შენი ხელი,
 და იკურთხოს, დიდო მზეო, შენი სახე და სახელი,
 სიყვარულით ზრდი სიცოცხლეს, მის დარაჯი ხარ დამცველი,
 მაგრამ, მითხარ, კაცთა გულში, ახ, რად დარჩა კუთხე ბნელი?!..

უ უ ა ღ ღ ე .

უცბად იჭექა რალამაც... იქუხა, და იგრილა!
 მიწა ათრთოლდა შიშისგან, მთა ბარმა დაიზრიალა...
 ჰაერში თითქოს ნატეხმა მეხისო გაისრიალა,
 შხუილ სისინით, ზუზუნით ვითა ვეება ბზრიალა!
 შემერთალ და ელდა ნაცემსა მინდვრის თავს გადაიარა,
 ქორივით ძირსა დაეშვა, სერის მკერდს მიღწიარა,
 გასკდა, აფეთქდა!.. მიდამო დაჰგლიჯა, დააიარა!
 რასაც ფერ ელო სიცოცხლის გააწყო, გაატილა!..
 ერთი... მეორე... მესამე... ათასობითა სჩნდებიან!
 ხშირად ჰაერში ერთმანეთს ეჯახებიან, სკდებიან,
 მრავალ ნატეხად ქცეულნი შავადა იწვიმებიან,
 ზოგნი მინდვრის გულს, ზოგნი მთას, ზოგნი მთის იქით სწვდებიან.
 იქცეე-ინგრევა ხმელეთი, სულდგმულთ დაცეათ თავზარი!
 კვამლში და მტვერში შთაინთქა ბუნების ტურფა ტაძარი.
 რა ღეთის რისხვაა გარშემო?... რა მოხდა ნეტა?... რა არი?!..
 რამ შეჰქმნა ჯოჯოხეთისა შმაგი ცეცხლმფრქვევი ხარხარი?!..
 მინდვრისა მარჯვნივ, ხევიდან, ვით აღზნებული ზღვა-ღვარი
 მოქშუის მძიმე, უღვევი, განუზომელი სპა-ჯარი...
 მარცხნიდან კიდევ, მთებიდან, ვით ზვავი უზარმაზარი
 მოპირდაპირეთ ლაშქარი მოექანება საზარი!..
 ოჰ, დიამალე სიცოცხლევ! მზევ, ისევ ბნელში განელდი!
 გზას ნუ უნათებ სიკვდილსა! თვალნი დახუჭე, დაბნელდი!
 ზარბაზნებმა კვლავ დააღეს საშინელი თვისი პირი,
 იგრიალეს, შეარყიეს დედა მიწის ფუძე-ძირი!
 მორახრახე ტყვიის მტყორცნელთ წამოვიდა სეტყვა ხშირი,

ოჰ, რა ხარბად დაეწაფა სისხლის ღვარსა შმაგი ჭირი!..
 ღმერთო, ღმერთო, ქვეყნისაგან რად იბრუნე, რათა პირი?!..
 ვარსკვლავეთში, სადაც მხოლოდ არწივები ჰთავადობდნენ,
 ჰაეროპლანთ, დირიჟაბლთა ხომალდები ნავარდობენ!
 დედა მიწა ევიწროვათ!.. ომისათვის ცას იპყრობენ,
 მტერს უშენენ ძირს ყუმბარებს, ერთით ასა ჰგლეჯენ, სპობენ!
 ვითა ძირში მოთიბული რაზმი რაზმზე გმინვით წვება.
 სად შრანელი საშინელი მეხივითა ტყდება, სკდება
 ზოგსა ხელი, ზოგსა ფეხი, ზოგსა თავი უმალ სწყდება
 და ერთს წუთში ღვთის მზგავსება ათასობით კვდება, წყდება!..
 ახ, შესდევით! რასა სხადით?! ცაო, რისხვით არ იღვებები?
 ამისათვის სტკეპნე, ხალხო, კულტურის და წინსვლის გზები?!
 ამისათვის ღვარე ოფლი და შეასხი აზრს, სულს ფრთები?
 ამისათვის სტიქიონთა ბრძანებლად და მეფედ ხდები?!
 ახ, გვირგვინო ბუნებისაგ, შენში კიდევ ცხოვრობს მხეცი!
 ღრუბლებამდინ შენ ამალდი, და რა დაბლა აწ დაეცი!
 შენ მგზავსსა სპობ რაოდენსა, სიკვდილის ყმაღ გადიქეცი,
 და ერთს მკედარსა, ერთსა მაინც, სთქვი, სიცოცხლე როს მიეცი?!..
 ღვთის გულისთვის!.. გონს, გონს მოდი! გაახილეთ მალე თვალი!
 თქვენ ფეხ ქვეშა ითელება აზრი, რწმენა, სამართალი!
 თქვენეივ ნაშრომ ნაღვაწევი, ნატანჯი და ნატირალი...
 მთელს ქვეყანას, ხალხო, არ აქვს ერთ სიცოცხლის საღირალი!..
 არ სცხრებიან... წინ მიდიან!.. წინ მირბიან! მხეცდებიან!
 თხრილთ ავსებენ გვამებითა, მჭრელ მავთულებს ედებიან!
 ხიშტზე, შუბზე მტერს აგებენ და თვითონაც ეგებიან,

კბილთა ღრტენით, წყევლა კრულვითსთელვენ, ჰკლავენ და
 თქარა-თქურით, ჩხარა-ჩხურით, ცხენოსანთა ჯარი მოჰქრის!
 რაც გაღურჩა ყუმბარ-ტყვიას მოელვარე ხმალი მას სქრის!
 სისხლის გუბე ცოცხლებს აღრჩობს... ქარიშხალი სიკვდილის ჰქრის
 თვით ჯოჯოხეთს, თვითსატანას შიშს და ძრწოლას ეს ჟლეტა ჰვერის!..
 კენესა, ოხვრა... ხვეწნა... ცრემლი... განა ენით გამოითქმის?
 „ვთი, დედავ!—ვაჟ, ცოლშვილო!“—რა ენაზე იქ არ ისმის?!
 რომელ უძღებ ვეშაპისგან ეს ამდენი სისხლი ისმის?!
 ღმერთო, ღმერთო სისხლი ესა ახ, სახელით შენით ისმის!..

ს ა ლ მ ო .

მზე ჩამავალი, მზე დამაშვრალი,
 თვის სხივთა წითელ ცრემლში დაცურავს...
 გულ დაწყვეტილი, გულ დამაზრალი,
 მთების შავ საბანს ჯავრით იხურავს...
 გათავდა ბრძოლა... მიყუჩდა არე...
 შესწყდნენ საგმირო დაკვენის ხმანი...
 სისხლის ზღვად იქცა მინდვრის მდინარე...
 ცასა სწვდებიან დახოცილთ მთანი!..
 და მათ მწვერვალზე, ხელს დაყრდნობილი,
 უხმოდ მცინარი, ნილაბ-ახილი,
 ღვას კმაყოფილი, გმირი ცნობილი,
 გამარჯვებული, ლალი... სიკვდილი!..

24 ენკენისთვე.

კ. მაყაშვილი.

იაპონელები ცინდაოსთან გერმანელების მეციხოვნე ჯარს ტყვი-ის მფრქვეველებით უშენენ.

მოჯალაბე

ისტორიული მოთხრობა.

(დასასრული *)

შუალამე იქნებოდა, როცა ტასია შეინძრა და წყალი მოითხოვა.

მეზობლებსაც აქ მოეყარათ თავი.

— მიდი ფეფე, შენ გეძახის ღმერთმა მოგვხედა, მიდი-მიდი მალე.— უბედურ დედამ ცრემლები მოიწმინდა და მიუჯდა ტასიას.

— რა იყო, შვილო? უთხარი რამე გაძალღებულ დედა-შენს.— ნალველ ჩალესილი გრძნობით უთხრა დედამ შვილს.

— წყალი, — ხელმეორედ სთქვა ტასიამ.

წყალი მიაწოდეს. ტასიამ ცოტა მოსვა და ისევ დახუჭა თვალები.

— სულ მოუკლავთ, სულ მოუკლავთ, არ შეუბრალებიათ გულმკვდრის შვილებს, — მოთქმით წამოიძახა ფეფემ, გაშორდა ავადმყოფს და ჩაჯდა ცივს ნაცარში.

ტასიას სიცხე მისცა და ბოდვა დააწყებინა. ახლა ფეფე მის წინ იჯდა, ჩასცქეროდა სახეში და ყურს უდგებდა ავადმყოფის ტუჩების თითოეულ მოძრაობას. ტასია ბოდავდა და ხან და ხან გასაგონებლადაც წამოიძახებდა: — „არ შეიძლება; ჩემი სიცოცხლე აღარ შეიძლება!“

გათენდა. ტასიამ გამოიხედა და რაღაც უნდოდა ეთქვა, მაგრამ იმავ წამს თავისი თავგადასავალი მოაგონდა, შერცხვა და საბანი გადაიფარა პირზე. თუმცა უკედ იყო, მაგრამ ახლა სიკვდილი უფრო სანატრელი იყო მისთვის, ვიდრე სიცოცხლე; ის თავის თავს უზომოდ დამცირებულად ჰგრძნობდა. „რატომ არ მოვკვდი მე უბედური, რატომ!“ — გაურბინა აზრმა, — ქალის გაროზგვა ვის გა-

უგონია! მარტო მე ვარ მაგალითი — მარტო მე!.. ვილას დავენახო?! სადღა გამოვჩნდე? ჩემი დავითის შესარცხვენად და თავმოსაჭრელად უნდა ვიცოცხოლო?! არა, ამ ლოგინიდან არ უნდა ავდგე, აქვე უნდა მოვიკლა თავი — აქვე... ჩემს დავითს ეს მოჰზოცავს სირცხვილს“ — მტკიცედ გადასწყვიტა, გულზე მოეშვა.

მეზობლებმა მშვილობა უსურვეს ავადმყოფს და წავიდნენ. სიკო გაეშურა სენაკში (ახლა — ძველ სენაკი), რომ დატყვევებული სიძისთვის საზარელი ამბავი ჩაეტანა. — „რომ არ მიჩვენონ! კაცი დაიღუპა და არ მიჩვენებენ, არ მათქმევინებენ რომ ამოწყვიტა ცოლ-შვილ ამოსაწყვეტმა კოწიამ?! რუსი სამართლიანიო — ამბობენ — და ეს იქნება სამართალი, რო სიძე არ მიჩვენოს?.. ფიქრობდა და გზას იმოკლებდა.“

სახლში მხოლოდ დედა და შვილი დარჩა.

— დედა, თუ გიყვარდე, ერთი დანა მათხოვე, — სიჩუმის შემდეგ, ლოგინიდან მიმართა ტასიამ დედას და დაიხედა ხელის ფხილებზე.

— დანა რად გინდა, შვილო? — შიშით ჰკითხა დედამ.

დედამ დანა მიაწოდა.

ტასიამ ერთხანს იწმიდა ფხილები, მაგრამ მალე ხელის კანკალი აუვარდა. — „ზოგი მერე!“ — სთქვა დედის გასაგონად და დანა ბალიშის ქვეშ ამოსდო.

— მწყურია, დედა!

ფეფემ კოკიდან ჯამში დაასხა წყალი და მიაწოდა.

— „რაა, დედა, რომ ძველ წყალს მასმევ, ახალი მეგეტანა, იქნება გული გეეხალისებინა!“

— ეხლავე, შვილო, ეხლავე მოვარბენინებ; ზოგი ეს, ზოგი ის, შვილო და წყალის მოტანი დამიგვიანდა. ფეფემ დასცალა კოკა, გაიღვა მხარზე და გასწია წყაროზე. თითქმის სირბილით მიდიოდა; გზაზე ფეფე ფიქრმა წაიღო:

*) იხ. სურათებიანი ღამათება № 20

